

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentaria Vetustissima & profundissima Super Canticvm Canticorum Salomonis Qvod Hebraice Dicitvr Sirhasirim

Wolbero <de Sancto Pantaleone>

Coloniae Agrippinae, 1630

Versvs XIV. Manus illius tornatiles aureae, plenae hyacinthis. Venter eius eburneus, distinctus saphyris.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10027

menta conficiuntur. *Qui sunt quasi lilia, quia & ad integritatem munditiamque vitæ seruandam dant præceptum, & ad vulnera animarum sananda dant consiliū, & possunt dicere cum Apostolo, Christi bonus odor sumus Deo in his qui salui sunt.* Lili enim natura candorem simul & odorem præfert, & curandis vulneribus plurimum sanitatis confert.

2. Cor. 2.

Prædicato-
res cur affi-
mulentur
liliis distil-
lantibus
myrram
primam.

Quæ lilia sunt distillantia myrram primam, id est optimam, quia dum pro integritate & munditiâ cordis & corporis seruandâ, vitia atque peccata in semetipsis mortificant, alijsque eadem facienda verbo & exemplo incessanter prædicant, profectò ostendunt, quantam erga Deum & proximum charitatem habeant.

Charitas enim dici potest myrra prima, id est optima & probata, quia ibi vera & perfecta est, omnia extinguit in homine vitiorum incentiua: sicut enim myrra mortuorum corpora condiuntur, ne putrescant, ita charitate diuinæ animæ roborantur, ne putredinem vitiorum incurant.

Et in hoc quoque corporis sui membro, dilectus candidus est & rubicundus, quia in sanctis Prædicatoribus suis pro lilio castitatis candidus dicitur, per myrram verò passionis, *omnes enim qui in Christo pie volunt viuere, persecutionem patientur rubicundus prædicatur.*

2. Tim. 3.

VERSUS XIV.

Manus illius tornatiles aureæ, plene hyacinthis. Venter eius eburneus, distinctus saphyris.

SI ad ipsum caput respiciamus, *Manus Dei ad ipsum caput respiciendo quare tornatiles dicantur.* Manus eius profectò tornatiles & aureæ sunt, quia de eo scriptum est, *quàm magnificata sunt opera tua Domine, omnia in sapientia fecisti: qui enim torno operatur citius, & perfectius, atque planius operatur. Quis verò vnquam citius, & perfectius, siue planius est operatus, quàm ipse Deus? valde enim citò fecit, quæ facere disposuit, quia solummodo, dixit, & facta sunt, atque vno eodemque tempore; licet diuerso modo, diuersâ quoque forma eius dixisse fecisse fuit. Perfectius eo nemo operatus est, quia non diminuta, vel per partes, & quæ adhuc melioranda essent, sed omnia perfecta fecit, & semel fecisse totum & integrum fecisse fuit. Porro planius nihil eius opere fuit, quia nullo impedimento natura rerum retardari potuit, sed quem semel accipit cursum modumque pro perpetua lege seruauit: nihil in eius operibus distortum & inæquale, diminutum vel superfluum, quia omnia in mensurâ & numero & pondere constituit.* *Sap. II. Benè ergò manus eius tornatiles fuerunt, quia tanta, vt dictum est, velocitate*

Manus Dei
ad ipsum ca-
put respi-
ciendo
quare tor-
natiles di-
cantur.

Psal. 103.

Ps. 32.

Sap. II.

tate

rate, perfectione & pulchritudine omnia operatus est, ut ex ipsius operibus consideranti clarescat, quantæ pulchritudinis, quantæ maiestatis ipse conditor existat, non quod ista consideratio Deitatis ipsius sit plenaria comprehensio, sed quod sit quædam à creaturæ dignitate proficiscens, & quantum humanæ menti possibile est sublucentis Creatoris speculario.

Manus Dei cur aureæ dicantur.

Vnde & ipsæ manus dicantur aureæ, quia hoc quod sunt, quod viuunt, quod vigent, & florent ex diuinitatis constat dispositione: Auro quippe quod omnibus metallis pretiosius, diuinitas quâ nihil supra designatur.

Sed quid est quod plena iacinctis dicuntur; cum & alij sint lapides valde etiam competentes ad ornamentum manuum siue digitorum? omnia quidem visibilia, quædam miranda & pulchra operum diuinorum sunt ornamenta, sed in his magis sunt miranda, quia & subtiliora cælestium mirabilium secreta; quorum consideratio primo loco est in incorporeâ creaturâ, supernorum videlicet spirituum siue sanctarum mensium solis cælestibus semper intendentium, quarum conuersatio diuinæ bonitatis est operatio; secundo loco in corporeâ creaturâ rerum superiorum, quæ sunt quædam nutrimenta inferiorum, quarum rationabilis dispositio diuinæ quoque sapientiæ est mirabilis operatio. Iacinctus enim

Manus Dei quomodo plenæ iacinctis sint.

aerij coloris est, atq; ideo manus dilecti iacinctis plenæ dicuntur, quia opera creatoris magis in cælestium decore & ornatu prædicantur.

Porro si ad membra capitis respicias, manus eius tornatiles, aureæ & plena iacinctis sunt, quia bonis operibus intenti, & semper futuram requiem ingredi festinantes, non tardè neq; pigrè, sed velociter & studiosè viam mandatorum Dei currunt, quicquid in suis moribus prauum & inæquale cernunt, relictæ operationis tornatura repellunt, & planum faciunt, & in oculis sui conditoris, ipso tamen opifice, perfectum reddunt, cuius efficientiæ causa est sensus in eis auro sapientiæ diuinitus collatæ respondens, & semper cælestium bonorum felicitatibus contemplatiuæ vitæ dulcedine intendens.

Qui ideo manus eius dicuntur, quia quicquid boni faciunt, non propriæ virtutis sed Dei gratiæ est, cuius & hoc quoq; quod tornatiles morum perfectione, quod aureæ sensuum claritate, quod plenæ iacinctis angelicæ conuersationis sublimitate.

Sanè & in huius membris consideratione duplex color in corpore dilecti speciali laude prædicatus apparet, quia in eo quod tornatiles sunt manus, laboris siue passionis est signum, quâ ab omni morum superfluitate & in æqualitate, in vas

Quæ sint manus Dei respiciendo ad membra capitis, & quomodo eadem dici possint tornatiles, aureæ, & plenæ iacinctis.

Dilectus non modo in se, sed & in membris suis candidus & rubicundus est.

honoris & diuinis spectabile oculis sunt tornata: quod verò aurea & iacinctis plena, fulgida virtus cœlibis vitæ, quâ castitatis & pudicitie claritate rutilant, designatur; hocq; modo & in ista parte dilectus candidus & rubicundus decantatur.

Venter eius eburneus, distinctus saphyris: si personam ipsius dilecti inspiciamus, humanitatem ipsius ventris nomine designari non absurdè accipimus, quia fragilior pars corporis venter est, & humanitas illa omnem humani corporis fragilitatem præter peccatum experta est. Sed quid est iste venter eburneus, dicitur? Ebur quippe os Elephantis est, quod animal castissimum esse perhibetur: quid autem castius humanitate Christi, quæ ex castissima Virgine absque vilo virili opere per solâ spiritus sancti operatione assumpta est? Venter ergo dilecti eburneus, quia cum omnes homines in iniquitatibus & peccatis concipiuntur, solus ipse in humanitate singulariter sine peccato de castissima, vt dictum est, Virgine conceptus est.

Quid porro est quod ipse venter saphyris distinctus esse memoratur? Saphyrus quippe cœrulei coloris est; saphyris autem venter dilecti distinctus dicitur, quia etsi ex humanitate terrena pertulit, esuriem, sitim, lassitudinem cæteraq; secundum quod homo pati potuit, patiendo tamen cœlestia ex diuinitate

ostendit miracula faciendo.

At si multitudinem fidelium quæ ipsi personæ velut capiti membra per fidem adhærent, consideremus, quandam inter omnem inueniemus, quæ pro maiore sui fragilitate ventri comparari potest. Sunt enim in Ecclesia aliqui vinculo coniugali dediti, sunt aliqui mire se continent in sexu fragili; sed qui vxores habentes tanquam non habentes sunt, rectè venter eburneus dici possunt, quia etsi foris fragiles videntur, per carnis coniunctionem, intus tamen fortes sunt per sanctæ & castæ vitæ honestatem. Vnde de sanctis coniugatis scriptum est, quia erant incedentes in omnibus mandatis & iustificationibus Domini sine querelâ: hoc est enim ventrem distinctum esse saphyris, quia inter curas rerum mundanarum, quam coniugalis fragilitas exposcit: cœlestium præceptorum deuota obseruatione refulgent. Porro mirè se continent in sexu fragili laudabiliorem in hoc proposito sui ostendunt conuersationem, quia cum sint infirmi & fragiles corpore, fortiter tamen ad sanctitatis merita assurgunt animi virtute. Vnde & in his venter dilecti eburneus dicitur, quia magis in sexu fragili virtus castitatis prædicatur.

Distinctus verò saphyris memoratur, quia virtus castitatis, aliarum quoque virtutum ornamentis decoratur: aliter namq; castitas corporis virtus esse non potest, nisi

ornetur

Ventris nomine in personâ dilecti humanitas illius accipitur.

Humanitas Christi ebori curâ similetur.

Humanitas Christi quare distincta saphyris dicitur.

In multitudine fidelium qui dici possint ventres eburnei.

1. Cor. 7.

Luc. 1.

Venter distinctus saphyris est castitas corporis ornata castitate mentis.

ornetur castitate mentis, quæ constat humilitate, patientia, sobrietate & contemptu sæcularis vitæ, cæterorumq; cœlestium præceptorum obseruatione. Nam vt de corpore huius dilecti esse possit *venter eburneus, saphyris debet esse distinctus, quia nihil prodest castitas corporis sine bono opere, nec opus bonum sine castitate.* Quia ergò fragilis lexis castitatis virtutem forti animo tenet, *venter dilecti eburneus est*, quia vero & alijs virtutibus pro cœlesti gloria studet, *saphyris distinctus est.*

In ista quoq; corporis sui parte *dilectus candidus & rubicundus est*, quia in ventre eburneo, color castitatis nitet, in *saphyro* quamuis cœruleo, tamen pro labore virtutum color passionis rubet. Ipsa quoq; castitas quæ exterius in corpore mundo cantet, interius per mentis Martyrium rubet: nam naturali carnis motui repugnare, quædam nimirum passio mentis est.

Præsentis sanè decantatio particulæ ad vestræ professionis normam non modicè spectat, sorores dilectissimæ, quia cum reuera de corpore huius dilecti sitis, tale eius membrum decentissimum esse potestis. Nam cum in tam fragili corporis vestri vasculo, candido castitatis & pudicitia indumento resplendetis, profectò *venter dilecti huius eburneus dici & esse potestis*: quia verò cum ista castitate, alijs quoq; virtutum ornatibus refulgetis nimirum *sa-*

phyro distincta relucetis. Sed summo pere vobis attendendum est, ne per solam castitatem Deo vos placere posse putetis, si alia bona opera non habueritis, atq; idcirco semper & castitatem bono operi, & opus bonum castitati iungere debetis, vt Deo perfectè placere possitis,

VERSVS XV.

Crura illius columna marmorea, qua fundata sunt super bases aureas. Species eius vt Libani, electus vt Cedri.

Octauo loco quasi octauam tangit chordam decachordi psalterij attenta spectatrix dilecti, veluti symphoniam illam *διὰ πρῶτον* reddens, cui proprium est, eandem habere vocem octauam, quam primam. Nam cum supra prima chorda sonuerit, *caput dilecti aurum esse optimum*, nunc dicit *crura super bases aureas posita*, vt sit eadem vox grauis & acuta, resonans supremum & infimum dilecti aureum ornamentum. Sed considerandum *quanam sint huius Dilecti crura, curue ipsa comparentur columnis marmoreis super bases aureas edificatis.*

Cū Deus in sui natura immobilis atque incommutabilis sit, quippe qui est illocalis, omnia enim complet & continet, ipse autem à nullo, continetur, qui totus semper ubiq; est; cumq; localis sit qui de loco ad locum mouetur, Deus autē nō mouetur, atq; ideo illocalis sit, quia immobilis, moueri tamen dicitur, sit illocalis,

Cc 2 non

Gregorius.

Applicatio huius membri Dilecti ad Virgines quibus hoc opus inscribitur.

Crura Dilecti sunt misericordia & iustitia.

Deus quo modo dicitur moueri cum sit illocalis.